

Asia: VN/25888/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi sosiaalihuoltolain, vanhuspalvelulain ja asiakasmaksulain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Pidättekö kannatettavana, että teknologisten ratkaisujen käyttämisestä sosiaalihuollon palveluissa säädettäisiin uudessa 47 §:ssä esitetyllä tavalla?

Kyllä

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Teknologioiden käyttö sosiaalipalveluissa tarvitsee selkeää sääntelyä, jotta varmistetaan asiakkaiden yhdenvertaisuus ja palvelujen tasalaatuisuus. Teknologisten ratkaisujen soveltuvuus tulee aina arvioida yhdessä asiakkaan kanssa, ottaen huomioon hänen yksilölliset tarpeensa, toiveensa ja itsemääräämisoikeutensa. Tämä lisää palveluprosessin läpinäkyvyyttä, vahvistaa asiakkaan osallisuutta ja edistää luottamusta palveluihin.

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Pidättekö kannatettavana, että teknisestä valvonnasta sosiaalihuollon toimintayksikössä säädettäisiin uudessa 48 §:ssä ehdotetulla tavalla?

Kyllä

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Sääntely selkeyttää nykytilanteen epäselvyyksiä, joissa on ollut erilaisia näkemyksiä ja käytäntöjä teknisen valvonnan toteuttamisesta. Tekninen valvonta mahdollistaa henkilökunnan työajan tehokkaamman käytön, jolloin ammattilaisilla on enemmän aikaa keskittyä asiakkaiden kohtaamiseen ja heidän yksilöllisten tarpeidensa huomioimiseen. Lisäksi valvonta lisää asukkaiden turvallisuutta ja tukee ammattilaisten tarkoituksenmukaista ja vastuullista työskentelyä. Sääntely on tärkeä askel laadukkaiden ja turvallisten palveluiden turvaamiseksi.

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Esityksessä ehdotetaan, että asiakkaalta ei pyydetä suostumusta teknologisen ratkaisun käyttöönottoon, vaan asiakkaan mielipide otetaan huomioon osana asiakasprosessia (palvelutarpeen arviointi, palvelusuunnitelma, päätös). Kannatatteko tätä ehdotusta? (HE-luonnos kappale 2.6)

Kyllä

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Tämä linjaa hyvin uuden 47 §:n periaatteiden kanssa, jossa teknologiset palvelut rinnastetaan muihin palvelun toteuttamisen muotoihin. Asiakkaan kanssa yhdessä suunnitellaan hänelle sopivin ja yksilöllisiin tarpeisiin parhaiten vastaava palvelun toteuttamistapa, joten erillinen suostumus ei ole tarpeen. Näin varmistetaan, että asiakkaan toiveet ja tilanteet huomioidaan luonnollisena osana palveluprosessia

Jos ei, voitte esittää, miksi asiakkaalta pitäisi pyytää suostumus ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Pidätkö kannatettavana, että teknisestä valvonnasta sosiaalihuollon toimintayksikön yhteisissä tiloissa säädetään?

Kyllä

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Sääntely varmistaa, että teknisen valvonnan käyttöönoton välttämättömyys arvioidaan aina huolellisesti ja että valvonta on oikeasuhtaista suhteessa sen tavoitteisiin. Lisäksi se turvaa asiakkaiden yksityisyyden suojan sekä ottaa huomioon myös työntekijöiden oikeudet ja työolosuhteet. Tämä luo tasapainon turvallisuuden ja yksityisyyden välillä sosiaalihuollon toimintaympäristössä.

Jos ei, voitte esittää, miksi teknisestä valvonnasta ei pitäisi säätää ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Missä tilanteissa katsotte, että toimintayksikössä olisi tarpeen käyttää tallentavaa kameravalvontaa? Millainen prosessi liittyy tallentavan kameravalvonnan käyttämiseen

Tallentavan kameravalvonnan käyttöön sosiaalihuollon toimintayksikössä tulee suhtautua erittäin varovaisesti, ja sen käyttöönotolle tulee asettaa korkea kynnyks.

Pidämme perusteltuna tallentavan kameravalvonnan käyttöä lääkehuoneessa, jossa valvonta tukee turvallisuutta ja ehkäisee lääkehuollon väärinkäytöksiä. . Lisäksi tallentava kameravalvonta voisi olla hyödyllinen myös käytävillä ja yhteisissä tiloissa tilanteissa, joissa se auttaa selvittämään esimerkiksi asiakkaan kaatumistapaukset: mitä tapahtui, mikä aiheutti kaatumisen ja mihin asiakas mahdollisesti loukkasi itsensä. Tämä voi parantaa asiakkaiden turvallisuutta ja nopeuttaa tilanteisiin puuttumista.

Muiden toimintayksikön tilojen osalta tallentava kameravalvonta tulisi kuitenkin ottaa käyttöön vain hyvin erityisissä ja perustelluissa tilanteissa, joissa se on välttämätöntä asiakkaiden tai henkilökunnan turvallisuuden varmistamiseksi.

Tallentavan kameravalvonnan käyttöönottoon tulee liittyä selkeä ja läpinäkyvä prosessi, johon sisältyy tarpeen ja oikeasuhteisuuden arviointi, asianmukainen päätöksenteko sekä tietosuojavaatimusten ja yksityisyyden suojan tarkka huomioiminen. Lisäksi henkilöstölle ja asiakkaille tulee antaa riittävä tiedotus ja koulutus valvonnan tarkoituksesta ja käytännöistä. Näin varmistetaan, että valvonta toteutetaan vastuullisesti ja luottamusta herättävästi.

Pidättekö kannatettavana, että laissa säädettäisiin, että asiakasprosessin aikana on arvioitava teknologian hyödyntämisen mahdollisuus asiakkaan sosiaalipalveluissa?

Kyllä

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Kyllä, pidämme kannatettavana, että laissa säädettäisiin, että asiakasprosessin aikana on arvioitava teknologian hyödyntämisen mahdollisuus asiakkaan sosiaalipalveluissa.

Tämä tukee asiakkaiden yhdenvertaisuutta ja palvelujen tasalaatuisuutta, kun teknologian soveltuvuus arvioidaan aina yhdessä asiakkaan kanssa. Näin lisääntyy palveluprosessin läpinäkyvyys ja asiakkaan osallisuus oman palvelunsa suunnittelussa.

Jos ei, voitte esittää, miksi arviointivelvollisuudesta ei tulisi säätää.

-

Pidättekö kannatettavana, että asiakasmaksulain 10 e §:ään lisätään uusi momentti, jonka nojalla turva-auttamispalvelun toteuttamisesta osana kotihoitoa voidaan periä maksu?

Kyllä

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Turva-auttamispalvelu vaatii henkilöstöä ja teknologiaa, joten maksun periminen voi olla perusteltua kustannusten kattamiseksi. Maksu voidaan porrastaa asiakkaan maksukyvyn mukaan, kuten muissakin kotihoidon maksuissa. Muita tukipalveluja, kuten ateriapalvelu, voidaan jo nyt laskuttaa.

Jos ei, voitte esittää, miksi ei tulisi säätää ehdotetulla tavalla.

-

Pidätkö kannatettavana, että teknologian huomioimiselle iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon henkilöstömitoituksen laskemisessa asetettaisiin maksimiraja?

Kyllä

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Kyllä, pidämme kannatettavana, että teknologian huomioimiselle iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon henkilöstömitoituksen laskemisessa asetettaisiin maksimiraja.

Vaikka teknologia voi tehostaa työntekijöiden työaika ja vapauttaa resursseja asiakkaiden palvelujen laadun parantamiseen sekä vuorovaikutukseen, henkilöstömitoitusta ei tule laskea liikaa teknologian käytön perusteella. Asiakkaiden ja potilasturvallisuuden varmistaminen edellyttää riittävää henkilökuntaa, joka kykenee tarjoamaan inhimillistä ja laadukasta hoivaa. Teknologia toimii tukena, mutta ei voi korvata ihmisen läsnäoloa ja asiantuntevaa hoivaa ja hoitoa.

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Jos kannatatte maksimirajan asettamista teknologian huomioimiselle iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon henkilöstömitoituksen laskemisessa, onko ehdotettu 0,04 mielestänne sopiva?

Kyllä

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Kyllä, pidämme ehdotettua 0,04 maksimirajaa sopivana teknologian huomioimiselle iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon henkilöstömitoituksen laskemisessa.

Rajalla varmistetaan, että henkilöstömitoitusta ei vähennetä liiallisesti teknologian käytön perusteella, sillä asumisyksiköissä asiakkaat tarvitsevat runsaasti apua ja tukea. Teknologian avulla vapautuva aika tulee ensisijaisesti käyttää hoidon ja hoivan laadun varmistamiseen sekä asiakkaiden toimintakyvyn tukemiseen. Riittävä henkilökunta on keskeistä turvallisen ja yksilöllisen palvelun turvaamiseksi, joten 0,04 maksimiraja tukee tätä tavoitetta.

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Pidätkö kannatettavana, että iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon vähimmäishenkilöstömitoitus olisi edelleen 0,6 työntekijää asiakasta kohti, jota ei voitaisi teknologioita käytettäessä alittaa?

Kyllä

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Kyllä, pidämme kannatettavana, että iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon vähimmäishenkilöstömitoitus olisi edelleen 0,6 työntekijää asiakasta kohti, jota ei voitaisi teknologioita käytettäessä alittaa.

Tällä varmistetaan riittävä henkilöstömäärä turvaamaan ympärivuorokautinen asiakasturvallisuus sekä laadukas hoiva ja huolenpito. Riittävä henkilökunta on välttämätöntä, jotta hoidon tarpeisiin voidaan vastata nopeasti ja asianmukaisesti, ja teknologia toimii ainoastaan tukena, ei korvaajana ihmiskontaktille ja ammatilliselle hoidolle.

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Valmistelussa on arvioitu, että lääkehuoltoon, yöaikaiseen valvontaan ja kirjaamiseen liittyvillä teknologioilla voi olla henkilöstövaikutuksia. Näettekö, että iäkkäiden ympärivuorokautisessa hoidossa voisi vielä olla joitakin muita välittömän asiakastyön tehtäviä, joissa teknologian avulla voitaisiin vähentää henkilöstötarvetta?

Ei

Jos kyllä, mitä tehtäviä ne olisivat ja millä teknologialla henkilöstötarvetta voitaisiin vähentää?

-

Kannustaako esitys mielestänne investoimaan uusiin teknologioihin sosiaalihuollon palveluissa (myös muissa kuin iäkkäiden ympärivuorokautisessa hoidossa)?

Kyllä

Voitte esittää teknologiainvestointeihin liittyviä näkökohtia.

-

Voitte esittää muut asiaan liittyvät näkökohtanne ehdotuksen vaikutuksista.

Pidämme erittäin tärkeänä, että teknologian käyttöönotto sosiaalihuollon palveluissa toteutetaan riittävän tuen ja koulutuksen avulla henkilöstölle. Teknologian onnistunut hyödyntäminen edellyttää, että työntekijöillä on sekä tekninen osaaminen että kyky arvioida sen vaikutuksia käytännön työssä. Tämä koskee kaikkia tasoja asiakasrajapinnasta esihenkilöihin ja kehittäjiin. Teknologian tulee helpottaa ammattilaisten työtä, ei lisätä heidän kuormaansa, joten jatkuva osaamisen kehittäminen ja tuki ovat välttämättömiä.

Lisäksi ammattilaisille tulee uusi tärkeä tehtävä: asiakkaiden digitaalisen teknologian tukeminen. Heidän roolinsa on ohjata ja auttaa asiakkaita teknologian käytössä, jotta asiakkaat voivat hyödyntää palveluja täysipainoisesti ja turvallisesti.

Samalla on huolehdittava asiakkaiden osallisuudesta ja ymmärryksestä teknologian käytössä. Viestinnän tulee olla selkokielellistä ja saavutettavaa, ja asiakkaille on tarjottava riittävästi ohjausta ja tukea, jotta he voivat aidosti vaikuttaa omaan palveluunsa ja hyödyntää teknologisia ratkaisuja.

Kustannusvaikutusten osalta on tärkeää suhtautua säästöodotuksiin realistisesti. Vaikka teknologian avulla voidaan tukea henkilöstön riittävyyttä ja tehostaa toimintaa, säästöjä ei välttämättä saavuteta nopeasti. Taloudelliset vaikutukset tulee arvioida huolellisesti, ja rahoitusmallien tulee mahdollistaa pitkäjänteiset investoinnit palvelujen kehittämiseen.

Yhteenvetona korostamme, että sosiaalihuollon teknologinen modernisointi onnistuu parhaiten, kun siihen yhdistetään johdonmukainen kansallinen ohjaus, riittävät resurssit sekä henkilöstön ja asiakkaiden aktiivinen osallistaminen ja tuki. Näin turvataan laadukkaat, turvalliset ja asiakaslähtöiset palvelut myös tulevaisuudessa.

Lindvall Maria
Pohjanmaan hyvinvointialue